

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора
філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Артем Масенко, 1988 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2011 році Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара за спеціальністю 081 Право, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро від «03» липня 2024 року № 626с у складі:

Голова разової ради - Корнякова Тетяна Всеволодівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України.

Рецензенти - Лахова Олена Вадимівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України;

Живова Юлія Вадимівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України.

Офіційні опоненти - Дідківська Галина Василівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету, Міністерство фінансів України;

Школа Сергій Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри публічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», Міністерство освіти і науки України.

На засіданні «03» вересня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Артему Масенку на підставі публічного захисту дисертації «Інститут спеціальної конфіскації у системі заходів запобігання

злочинності в Україні та зарубіжних країнах» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро.

Науковий керівник – Наталія Юзікова, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Здобувач має 14 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей – у наукових фахових виданнях України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України, та зарубіжному виданні, 9 - тез доповідей, опублікованих у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, зокрема:

1. Masenko A. O. Special confiscations as a fair balance between the requirements of the general interest and the human rights protection. *Visegrad journal on human rights*. 2022. № 1. P. 78 – 80. (Словацька Республіка).
2. Масенко А.О. Спеціальна конфіскація – ефективний захід кримінально-правового характеру у протидії злочинності. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 3. С. 44 – 47.
3. Масенко А.О. Правозастосування інституту спеціальної конфіскації: досвід країн Європи та Північної Америки. Електронне наукове видання: *Аналітично-порівняльне правознавство* 2022. № 1. С. 276.
4. Масенко А.О. Європейське законодавство щодо конфіскації майна (речей знярядь) здобутого злочинним шляхом та співвідношення із національним інститутом спеціальної конфіскації. *Юридичний вісник*. Національний університет «Одеська юридична академія». 2022. № 6. С. 224 – 232.
5. Масенко А.О. Принципи застосування спеціальної конфіскації у практиці Європейського суду з прав людини. *Прикарпатський юридичний вісник* 2023. №6. С. 133 – 139.
6. Масенко А.О. Запобігання корупційним та фінансовим кримінальним правопорушенням у контексті розвитку і функціонування європейської інтеграції. Актуальні проблеми протидії злочинності та корупції: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 17 лютого 2023 р.). Харків: Юрайт, 2023. С. 218-221.
7. Масенко А.О. Правове регулювання застосування спеціальної конфіскації в Україні та країнах східної культури. Матеріали V Міжнародного молодіжного наукового юридичного форуму: Збірник тез (Київ, 19-20 травня 2022 року, Національний авіаційний університет). Київ: Видавництво «Вектор», 2022.

С. 211-213.

8. Масенко А.О. Інститут спеціальної конфіскації у зарубіжній правовій системі заходів протидії злочинності. The 6th International scientific and practical conference «European scientific discussions» (April 25-27, 2021) Potere della ragione Editore, Rome Italy. 2021. 545 p. Scientific Publishing Center «Sci-conf.com.ua». С. 514-521.
9. Масенко А.О. Застосування покарання майнового характеру – складова політики держави щодо стримування злочинності. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 25.11.2022 «Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності (Одеса, Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022). С. 191-194.
10. Масенко А.О. Методологія порівняльно-кримінальних досліджень: Структура та особливості. Сучасний стан та перспективи розвитку правової науки України в умовах сьогодення: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції для студентів та аспірантів, Київ, 28 жовтня 2021 року. К.: ДУІТ. 2021. С. 265 – 268.
11. Масенко А.О. Застосування спеціальної конфіскації – результат процесів інтеграції України до Європейського Союзу. Психолого-педагогічні, правові та соціально-культурні проблеми сучасного суспільства: Матеріали VI Міжнар. Наук.-практ. Конф. (Кременчук, . 21 жовтня 2021 р.); Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2021. С. 31-33.
12. Масенко А.О. Генеза розвитку кримінального законодавства України щодо спеціальної конфіскації: від Руської правди до Гетьманщини. Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права. Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права. Матеріали IVX Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (7-8 жовтня 2022 року). Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, 2022. С. 99-101.
13. Масенко А.О. Ефективність протидії корупційним та фінансовим правопорушенням у контексті імплементації міжнародних норм та стандартів. Збірник тез Всеукраїнського науково-практичного юридичного форуму «Національна парадигма правового розвитку сучасної України» (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, 18 травня 2023 року). Дніпро: Ліра, 2023. С. 181-184.
14. Масенко А.О. Правозастосування спеціальної конфіскації як самостійного заходу кримінально-правового характеру у практиці ЄСПЛ. Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції "Забезпечення принципів поваги, захисту та реалізації прав дитини у цифровому середовищі». (м. Дніпро 23.листопада 2023) Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, Ліра, 2023. С. 192-194.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили

зауваження:

Корнякова Т.В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауважень немає.

Дідківська Г.В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету. Зауваження:

1. При публічному захисті потребує обговорення питання щодо доцільності історичного опису конфіскації майна як виду покарання.

2. Упродовж першого питання також потребує при публічному захисті уточнення позиції дисертанта питання щодо ототожнення понять «конфіскація» та «спеціальна конфіскація».

3. Надане дисертаційне дослідження у своєму контексті повинно мати висвітлення питання щодо системи заходів запобігання злочинності та місце інституту спеціальної конфіскації у цій системі.

Школа Сергій Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри публічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». Зауваження:

1. Емпіричну та інформаційну базу представленого дослідження становлять, зокрема результати вивчення вироків місцевих судів за період 2014 – 2023 років і постанови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду за період 2018 – 2022 років. Водночас у списку використаних джерел серед 18 вироків місцевих судів відсутні посилання на вирок за 2018 рік, а серед 12 постанов Касаційного кримінального суду – відсутні посилання на постанови за 2022 рік.

2. Одним із пунктів новизни є те, що автор вперше обґрунтував необхідність удосконалити координацію різних інституцій влади щодо застосування спеціальної конфіскації шляхом укладення між ними меморандумів. Вважаю, що укладення таких меморандумів між представниками різних правоохоронних органів та агентств навряд чи сприятиме їх об'єднанню у сфері застосування спеціальної конфіскації.

3. Дисертант вперше на основі вивчення міжнародно-правової бази щодо застосування конфіскації майна запропонував «її класифікацію за критеріями»: об'єктом конфіскації; процедурних аспектів, правил і механізмів, які використовуються для вилучення такого майна та речей; напрямів і механізмів співпраці між державами у питаннях конфіскації. Критерії запропоновані, а де ж сама класифікація?

4. Вперше аргументується доцільність створення незалежного органу або підрозділу, який буде відповідальним, зокрема за збір, аналіз та поширення оперативної фінансової інформації, координацію зусиль щодо оцінювання, зменшення та управління ризиками економічної злочинності. Але, як стверджує у подальшому сам автор, в Україні діє Державна служба фінансового моніторингу, яка є органом виконання

функцій підрозділу фінансової розвідки, національним центром для отримання та аналізу повідомлень про підозрілі операції, інформації, яка має відношення до відмивання коштів, фінансування тероризму. Ця служба здійснює збір, аналіз та обмін інформацією про фінансові операції, які можуть бути пов'язані зі злочинною діяльністю. Чи є необхідність створювати ще один незалежний орган?

5. У підрозділі 1.1. автор значну увагу приділив генезі кримінального законодавства України щодо розвитку інституту спеціальної конфіскації. Вважаю, що підсумком вивчення цього питання має бути авторська періодизація історичних процесів становлення інституту спеціальної конфіскації.

6. У підрозділі 1.3.1. «Кримінологічний аналіз вимог до держав-учасниць у формуванні національної політики застосування конфіскації у системі заходів запобігання злочинності» здобувач пропонує:

- «удосконалити законодавство щодо конфіскації майна, отриманого злочинним шляхом, та створити механізми для ефективного використання цього інструменту у боротьбі зі злочинністю»; яким чином удосконалити законодавство? Хто має створювати механізми?
- «забезпечити ефективну співпрацю з правоохоронними органами, податковими службами, фінансовими установами та іншими відповідними установами для обміну інформацією та координації дій»; яким чином забезпечити ефективність такої співпраці і хто це повинен робити?
- «проведення навчальних програм для працівників правоохоронних органів та фахівців із фінансової галузі з метою навчання методам виявлення ознак підозрілих фінансових операцій, створення фейкових рахунків і банків; фінансової злочинності»; хто буде проводити такі навчальні програми і де?

Лахова О.В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.
Зауваження:

1. Потребує більш ґрунтовного розкриття та уточнення: 1.1. Як корелюється запропоновані новели в КК щодо розширеного розуміння майна (не лише матеріальний об'єкт та права на нього, а «економічна вигода») та видів конфіскації такого майна; 1.2. термін «економічна вигода» стосовно вказаної проблематики; 1.3. в який спосіб (оглядово) уповноважені правоохоронні органи мають встановлювати таку економічну вигоду.

2. Потребує більш глибокого розкриття та узагальнення: 2.1. стосовного того, що саме з досвіду зарубіжних країн реально та варто запровадити в Україні (а не лише в межах співпраці на міждержавному рівні) для вдосконалення функціонування інституту спеціальної конфіскації; 2.2. чи відповідає національний підхід застосування спеціальної конфіскації основним, сталим тенденціям, які встановлені автором в ході проведеного аналізу зарубіжного досвіду.

3. У розробленій автором системі засад логічно більш розширено продемонструвати засоби діагностики належності такого доведення, що потребує

більшого акценту. З огляду на зазначене, потрібно більш глибоко розкрити та уточнити: в який спосіб має здійснюватися доведення доцільності застосування спеціальної конфіскації – чи з певними процесуальними особливостями, чи на загальних, визначених КПК підставах.

Живова Ю.В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауваження:

1. Автор зазначає, що у проекті КК України відсутній термін «спеціальна конфіскація». Натомість у Розділі 3.8. Конфіскація майна та вилучення речі, передбачено підстави, види, умови, особливості застосування такого заходу щодо особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. У ст. 3.8.1. проекту КК України передбачено, що конфіскація майна полягає у примусовому безоплатному відчуженні грошей, майнових прав або іншого майна, яке належить засудженій особі на праві власності, до Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим. Дисертант перелічує названі в Проекті предмети, речі чи їх складові, які підлягають конфіскації, а також майно, яке не підлягає конфіскації. Однак, таке вивчення видається неповним без власного кримінально-правового аналізу та висновків щодо зазначених норм. Цікавим було би почути міркування автора з цього приводу, та його схвальність чи зауваження до проекту Кримінального кодексу стосовно інституту конфіскації майна.

2. Заслуговує на увагу зосередження уваги дисертанта на напрямках підвищення ефективності використання інструменту спеціальної конфіскації у боротьбі зі злочинністю. Серед них вірно названі законодавчі зміни, ефективні співпраця правоохоронних органів з податковими службами, фінансовими установами та іншими відповідними установами для обміну інформацією та координації дій, проведення навчальних програм для працівників правоохоронних органів, міжнародна співпраця. Однак, окрім наголошення на необхідності удосконалити законодавство щодо конфіскації майна, автор не надає конкретні пропозиції з нормотворення чи змінення існуючих в КК положень. Пропозиції по законодавчим змінам бажано дати під час публічного захисту.

3. Замало уваги приділено автором впливу військового стану на території нашої держави на зниження ефективності протидії злочинності в досліджуваній сфері. З огляду на це дисертанту слід було більше уваги приділити аналізу впливу чинників воєнного часу, а також окреслити державну та кримінально-правову політику щодо подолання цих викликів.

Результати відкритого голосування:

"За" - 5 членів ради,

"Проти" – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Артему Масенку ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за

спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

МП

(Handwritten signature)

(підпис)

Тетяна КОРНЯКОВА